

**Відгук
офіційного опонента
на дисертаційну роботу
Голубки Володимира Михайловича «Механізми регулювання
фармацевтичного ринку в Україні», представлену на здобуття наукового
ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та
управління національним господарством**

Актуальність теми дослідження

Фармацевтична галузь займає вагомe місце в національній економіці, оскільки є важливим сегментом національного ринку. Питання регулювання та розвитку фармацевтичного ринку в Україні залишаються актуальними з часів здобуття країною незалежності. Проблема регулювання національного фармацевтичного ринку пов'язана, з одного боку, з необхідністю як державного так і міжнародного інвестування, а з другого - високою залежністю українського фармацевтичного ринку від імпортних поставок як основної сировини для виробництва, так і готової продукції. Проте процеси, що відбуваються на фармацевтичному ринку України сьогодні, знаходяться під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників: економіко-політична нестабільність у країні, відсутність реальних реформ у сфері протидії корупції та монополізації фармацевтичного ринку за останні 20 років, консолідація компаній-виробників, непрозорість системи реєстрації лікарських препаратів, відсутність системних інвестицій у галузь, спроби державних чиновників адмініструвати, а не регулювати процеси торгівлі фармацевтичною продукцією та інше.

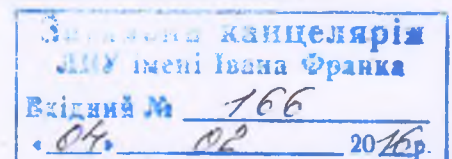
Зниження реальних доходів та рівня платоспроможності населення поглиблюють проблему доступу хворих до високовартісних лікарських засобів та медичних препаратів іноземного виробництва. Роль держави та її інституцій у виробленні політики щодо регулювання та стимулювання інноваційної діяльності у вітчизняній фармацевтичній промисловості та створення відповідного ринку надзвичайно велика, особливо що стосується створення та запровадження механізмів розвитку та регулювання фармацевтичного ринку.

Це вимагає вироблення якісно нових підходів до механізмів регулювання фармацевтичного ринку в Україні. З огляду на це слід визнати, що обрана тема дисертаційної роботи Голубки В.М. є надзвичайно актуальною та своєчасною.

Зв'язок роботи з державними науковими програмами і темами

Дисертаційна робота відповідає науковим напрямкам кафедри економіки підприємства економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка у межах держбюджетних тем "Євроінтеграція України в умовах глобалізації" (номер державної реєстрації 0110U004072) та "Регулювання підприємницької діяльності в Україні в умовах посилення євроінтеграційних процесів" (номер державної реєстрації 0114U005091).

Зазначене обумовлює наукову і практичну значимість дисертації Голубки Володимира Михайловича.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та практичне значення.

Основні положення, авторські підходи, висновки та рекомендації, які змістовно розкриті в дисертації Голубки В.М., є належним чином обґрунтовані та достовірні. Вони засновані на сучасних теоретичних та методологічних підходах, наукових методах.

Про рівень обґрунтованості наукових положень дисертації свідчить вибір і вмиле використання дисертантом сучасних методів дослідження. Серед них можна зазначити такі як: діалектичний метод дослідження в економіці, методи індукції та дедукції, системний підхід, порівняльний аналіз, абстрактно-логічний метод, методи формування однорідних груп для побудови кластерів, графічний і табличний методи аналізу, методи побудови динамічних рядів і статистичного аналізу тощо.

За результатами дослідження були отримані наукові положення, висновки і рекомендації, що ґрунтуються також на глибокому вивченні наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем економічної теорії, методології економічного аналізу, прийняття рішень; законодавчих і нормативних актів України, робіт вчених-дослідників фармацевтичного ринку. Все це дозволило науково обґрунтувати теоретичні, науково-методичні та прикладні аспекти регулювання фармацевтичного ринку.

Навики здобувача та набуті знання у сфері аналітичних, інформаційних та маркетингових технологій, дозволили Голубці В.М. узагальнити висновки по кожному із розділів дисертаційної роботи і достатньо повно довести їх відповідність реальним економічним процесам у фармацевтичній галузі, що відбуваються як під дією державних важелів регулювання, так під впливом інструментів ринкового механізму.

Використання значної кількості першоджерел (270 найменувань), у тому числі іноземних літературних джерел, нормативно-правових документів, сучасних методів дослідження, великих обсягів статистичних даних дало можливість дисертанту системно підійти до вирішення поставленої мети, розглянути різноманітні аспекти обраної тематики та обґрунтувати власне бачення вирішення питання модернізації механізмів регулювання фармацевтичного ринку в Україні.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій автора підтверджена результатами їх апробації в науково-практичних конференціях різного рівня.

Ґрунтовність роботи забезпечується також коректним формулюванням наукових і практичних завдань дослідження; цілісністю, пов'язаністю та завершеністю наукового дослідження; логічним зв'язком емпіричної частини дослідження з теоретичними результатами; впровадженню запропонованих розробок в практичну діяльність фармацевтичних підприємств: Alpen Pharma AG у м. Варшава (Польща), ТОВ "Вест Фарма" та ПАТ "Натурфарм" у м. Києві (апробація результатів підтверджена відповідними довідками про впровадження). Основні положення, які сформульовані в дисертації Голубки В.М., використовуються у навчальному процесі на економічному факультеті Львівського

національного університету ім. Івана Франка при викладанні нормативних курсів “Регіональна економіка”, “Національна економіка”, “Державне регулювання економіки” та ін.

Вищесказане дає підставу стверджувати, що виконана робота є логічно завершеним економічним дослідженням, яке характеризується достатньою для розкриття теми постановкою завдань, оригінальністю підходів їхнього вирішення, обґрунтованістю висновків і рекомендацій.

Наукова новизна положень та висновків дисертації

Дисертаційна робота Голубки В.М. є завершеним науковим дослідженням, виконаним на належному рівні. Структура плану – логічна й гармонійна. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дисертаційної роботи, висвітлено мету і завдання роботи, визначено об’єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі дисертації визначено сутність, зміст та особливості формування механізмів регулювання фармацевтичного ринку, визначена загальна структурованість фармацевтичного ринку (с. 14-16), запропоновано концептуальні засади державного регулювання фармацевтичного ринку (с. 18-20), сформовано основні групи механізмів державного регулювання фармацевтичного ринку (с. 25-26).

Окрему увагу приділено ціновому регулюванню на фармацевтичному ринку, оскільки його соціальна значимість обумовлює досить вагомий рівень державного регулювання в порівнянні з іншими. Автором розглянуто систему цінового державного регулювання фармацевтичного ринку в Україні (с.33-35).

Слід відзначити важливість вивчення світового досвіду регулювання фармацевтичного ринку в контексті підвищення його конкурентоспроможності. Автором запропоновано пріоритетні напрямки адаптації світового досвіду інших країн відносно фармацевтичного ринку України. Виділення таких векторів здійснено з урахуванням потреби забезпечення першочергових змін (с.51-60). Вивчено практику розвинених країн у забезпеченні доступності до якісної медицини та фармацевтичної продукції. Проаналізовано досвід цінового регулювання на фармацевтичному ринку інших країн.

Аналitiчну частину роботи присвячено дослідженню тенденцій розвитку фармацевтичного ринку України в контексті виявлення основних механізмів його регулювання; середовищні особливості та механізми розвитку фармацевтичного ринку України у фокусі макроекономічних, соціодемографічних і регулюючих детермінацій. Автор провів аналіз основних тенденцій фармацевтичного ринку України (с.67-84).

Заслуговують уваги виявлені загальні тенденції процесів демовіттворення населення у взаємозв’язку з тенденціями фармацевтичного ринку України. Дослідження захворюваності населення залежно від зареєстрованих випадків, дало

можливість сформулювати рекомендації щодо пріоритетних товарних позицій фармацевтичного ринку України (с. 94-101).

Науковою та практичною цінністю характеризуються результати дослідження інноваційного та інтелектуально-трудоного потенціалу фармацевтичного ринку України. Визначений рівень навантаження на основний медичний персонал з перспективою залучення його до наукової діяльності у фармацевтичній сфері. Здобувачем визначено прикладну роль вивчення наукового потенціалу, що засвідчує його кількісна та якісна оцінка, яка базується на індикаторах кількості фахівців вищої кваліфікації, обсягів виконання науково-дослідних робіт та їх реалізації, кількості поданих заявок та одержаних охоронних документів та ін.(с.113-121).

У третьому розділі дисертаційної роботи розроблено стратегічні вектори розвитку фармацевтичного ринку України, котрі націлені на забезпечення прогресивної ринкової конкурентоспроможності, тобто ринок повинен розвиватись із соціальними пріоритетами, однак при цьому його суб'єкти повинні керуватись інноваційними підходами(с. 126-130). Доведено переваги розвитку агломераційних утворень на базі фармацевтичного виробництва (с.135-137).

Запропоновано використовувати практику контролінгу в державному регулюванні ринкових процесів; здійснено типологію контролінгу в державному регулюванні ринкових процесів та доведені переваги застосування підходу типології; виявлені практичні переваги суспільного контролінгу.

Автор охарактеризував організаційні форми транскордонного співробітництва та доцільність їх розвитку на фармацевтичному ринку України, окреслені основні шляхи створення транскордонних фармацевтичних кластерів, та визначено основні умови їх успішного функціонування (с.158-166).

Усі наукові результати, що викладені у дисертації й виносяться на захист, одержані автором самостійно.

Достовірність наукових результатів підтверджена необхідним обсягом теоретичних та прикладних досліджень, повною відповідністю поставлених і вирішених завдань сформульованій меті, використанням сучасного інструментарію досліджень.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях і авторефераті

Основні наукові положення та результати дисертаційної роботи достатньою мірою висвітлені автором у 16 наукових працях загальним обсягом 6,05 друк. аркушів, зокрема: у 10 статтях наукових фахових видань, 2 публікації у монографічних іноземних виданнях та 4 публікації у матеріалах конференцій, особисто автору належить 4,7 друк. аркуші.

Опубліковані автором статті у фахових виданнях висвітлюють основні положення дисертації, написані на високому науковому рівні та відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України.

Детальне ознайомлення з дисертацією та авторефератом Голубки В.М. дозволяє зробити висновок щодо ідентичності автореферату та основних положень

дисертації. Основні положення дисертації, виписані в авторефераті, логічно розкривають зміст аналізованої проблеми.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертації.

Відзначаючи актуальність обраної здобувачем теми, наукову новизну результатів дисертаційної роботи, їх достовірність та повноту викладу в опублікованих працях, слід вказати і на наявність в роботі Голубки В.М. дискусійних положень та певних недоліків. Суть основних з них полягає в наступному:

1. Розвиток фармацевтичного ринку України може бути охарактеризований поступовим посиленням державного регулювання та контролем за його діяльністю. На нашу думку, автору варто було б звернути увагу на висвітлення законодавчо-правових механізмів організації та діяльності національного фармацевтичного ринку, які би регламентували фармацевтичну діяльність в Україні (§1.2).

2. При розгляді імпортозалежності вітчизняного фармацевтичного ринку, автор вживає термін «фармацевтичний» туризм, розглядає його причини, форми та наслідки (с.40-42). Варто відзначити, що науковий термін точно і однозначно визначає чітко окреслене спеціальне поняття будь-якої галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо і його співвідношення з іншими поняттями в межах спеціальної сфери. Він, в межах сфери застосування, є однозначним. На нашу думку, доцільнішим було б в визначення «рекреаційно-оздоровчий туризм».

3. Досліджуючи зарубіжний досвід цінового регулювання на фармацевтичному ринку, автор проаналізував методи регулювання цін на лікарські засоби в країнах ЄС. Однак, на нашу думку, доцільно було б приділити більшу увагу розкриттю механізмів компенсації амбулаторного споживання лікарських засобів та запозичення його в Україні (с.51-57).

4. Узагальнюючи основні стратегічні вектори розвитку фармацевтичного ринку (рис. 3.1 дисертації), дисертанту, поруч з розглядом глобалізаційних викликів та викликів на макрорівні, слід було приділити увагу й мікровикликам, котрі також беруть участь у функціонуванні фармацевтичного ринку України.

Однак, вказані зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку роботи Голубки В.М., виконану на належному теоретико-методологічному і методичному рівні, а значна їх частка має сприйматися радше як напрям для подальших наукових пошуків.

Відповідність роботи вимогам Міністерства освіти і науки України

Дисертація (комп'ютерний набір) виконана українською мовою, оформлена відповідно до норм і правил Міністерства освіти і науки України, є завершеною науково-дослідною роботою та виконана на достатньо високому науковому рівні.

Автореферат за структурою і технічним оформленням відповідає визначеним стандартам Міністерства освіти і науки України. Зміст автореферату відповідає змісту дисертаційної роботи.

Загальні висновки

Дисертаційна робота Голубки Володимира Михайловича на тему «Механізми регулювання фармацевтичного ринку в Україні» є самостійним завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему, яка характеризується новизною одержаних результатів і висновків, має теоретичне та практичне значення.

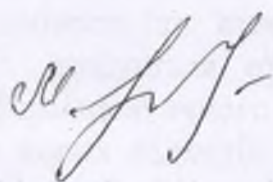
Аналіз змісту дисертації, автореферату та основних опублікованих робіт Голубки В.М. дозволяє зробити висновок про те, що визначені здобувачем завдання дослідження осмислені, ретельно опрацьовані і вирішені на високому теоретико-методичному рівні.

Сукупність одержаних результатів забезпечує вирішення важливої наукового і практичного завдання – обґрунтування теоретико-методичних положень та розробка науково-практичних рекомендацій щодо механізмів регулювання фармацевтичного ринку в Україні – та відповідає спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

За змістом і оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор Голубка Володимир Михайлович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

доцент кафедри економіки
Львівського інституту
ПАТ «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія
управління персоналом»,
кандидат економічних наук

М.І. Олексюк

Підпис *Олексюк М.І.* засвідчую
Начальник ВК
Львівського інституту МАУП

28.07.2016